

1. CHROST (126) sb m

-ó- (46), -o- (8); -o- *Oczko*; -ó- : -o- *Mącz* (20 : 7).

sg N chróst (19). $\diamond$ *G* chróstu (29), chrósta (2); -u : -a *RejFig* (1 : 1), *KlonWor* (1 : 1). $\diamond$ *A* chróst (9). $\diamond$ *I* chróstem (24); -em (2), -(e)m (19). $\diamond$ *L* chróście (11). $\diamond$ *pl N* chrósty (3). $\diamond$ *G* chróstów (10); -ów (5), -(o)w (5). $\diamond$ *A* chrósty (14). $\diamond$ *N a.* *A* chrósty (1). $\diamond$ *I* chróstami (1). $\diamond$ *L* chróściech (5) *BielKron*, *Mącz*, *BielSpr*, *SarnStat* (2), chróstach (1) *SkarŻyw*; -éch (2), -(e)ch (3).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI (XVIII) – XVIII w.

1. Krzaki, zarośla, podszycie leśne, w szczególności roślinność nadrzeczna, także krzewy cierniste; *virgultum Mymer*¹, *BartBydg*, *Mącz*, *Cn*; *frutetum*, *virgetum Mącz*, *Cn*; *arbor*, *brya*, *dumetum*, *dumus*, *ruscum*, *ruscus*, *salicetum*, *salictum*, *saltus Mącz*; *arbustum*, *fruticetum*, *virectum Cn* (73) : the chrosty przothkowye naschy vysshey shesczy dzyeszad la(d)th dzyerszily w pokoyv. [...] Iako ya tho vyem ysh. te chrosty o ktore (nass) pozywa pan Brici (pa) slachetne Clymvnth Marczya zyemaky y yana Ianowego. *ZapWar* 1526 nr 2337, 1524 nr 2313, 2336, 1526 nr 2338; *Virgultum*: [...] Chroft. *Mymer*¹ 20; *BartBydg* 171; Wloką go záleb do chroftu *RejRozpr* Bv, B; *RejFig* Aa2v [2 r.], Bb5, Cc6, Cc6v; á položyli fie dwie mili od Dąbrowná między chrofty w cífy *BielKron* 383v, 309v, 342, 448v; *Delitescunt in virgultis atque graminibus*, Lezą w chróściech álbo w trawiech. *Mącz* 185a, 27b, 82b, 97d, 138b, 354a (19); *RejZwierc* 114v, 163, 163v; iefli piefzy lud małz przeciw nieprzyacielowi iezdnemu/ ltáwiay w mieyfách nierownych/ gdzieby były błotá/ doliny/ chrofty. *BielSpr* 15v, 7v, 10v, 36v, 41v [2 r.], 53; y fzucał S. Benedictá/ po leśiech y przykrych gorách/ y chroftách *SkarŻyw* 249, 286; *StryjKron* 442; y wykopáią láfy/ chrófty/ gáie/ dąbrowy/ przerzeczeni kmiecie z pól ich ták wypráwnych nam/ y náłzym potomkóm dziesięćinę płáćić będą powinni. *SarnStat* 189, 189, 901, 903; *KlonFlis* F2v; tłufte woły poymuie zá rogi/ Wywodzi ie do chroftu niezwykłymi progi. *KlonWor* 35, 3, 20.

Zwrot: »zarosnąć, porosły (a. zarosły) chrostem« [*szyk zmienny*] (2 : 5): á iż zarosło chroftem iáko w leśie [*virgulta nata*, *sicut in saltu Vulg*] *BibRadz* 1.*Mach* 4/38; *BielKron* 66v, 411v, 448v; *Confragosa loca et obsita virgultis*, Zárosłe y zágefłtwione álbo zágefłzczone chroftem. *Mącz* 387b; íam iáchał ze ítem koni táiemnie w gory porośle chroftem *BielSpr* 43v, 41v.

Wyrażenia: »dziki chrost« (1): á lkoro podroście/ Lowi żwierz rozmaity pilno w dżikiem chróście [*Venatu invigilant pueri sylvasque fatigant*] *ModrzBaz* 110.

»chrost gęsty« [*szyk 2 : 2*] (4): *RejPs* 124v; ízukał go po fkálach porośłych chroftem gęstym. *BielKron* 66v, 441; *BielSpr* 26v.

Szeregi: »chrost, (albo) ciernie« (2): ktorego gdy Abiráám vyrzał w chrofcie álbo círniu ftoiąc/ wzyał go *BielKron* 13; *CzechRozm* 235.

»chrost albo trzcina« (2): Albo tám záládzi w chróście álbo w trzcinie żónę albo kogo inłżego *Strum* I, I.

2. Gałęzie drzew i krzewów, najczęściej długie i giętkie różgi używane do wyplatania np. płotów; także służące jako opał; *ferula*, *frons*, *sepes*, *vimen Mącz* (53) : Iakom ya nyekazyl plotha Rokythovego anym kolow dambovych y Chrosth vashnosczy polgrzywny *ZapWar* 1505 nr 1949; ktori się wiedzie [...] o vczynienye novey grobley s ziemye przerzeczoney chrostem Dambowym vierzbovem *ZapWar*

1549 nr 2661, 1510 nr 2075, 1535 nr 2446; *SeklKat* Y2 [2 r.]; Roście w zyemi korzenie/ á ná wirzchu ízczepy/ A pod nimi podzyála przedię s chroštu íklepy. *RejWiz* 56; A gdy Páweł názbierał nie málą gromadę chrořthu *Leop Act* 28/3; á ktoby rąbił chrořt álbo drwá w wielkich leřiech *UstPraw* E4; *BielKron* 3, 8, 316, 452v; *KochSat* C3; Fascis cocularius, Wiązánká z chrořtu/ álbo z rokićiny. *Mqcz* 119a, 82a, 87d, 125a, 415a, 496d, 499a; *RejPos* 225v; Czynią to ludzie rozmáitým obyczáiem/ iedni/ vbiwřzy z chróřtu mocno kofz *Strum* G3, E4, E4v, F2, [H]v, H2 (20); bo gđzieby tho w namiećie/ pod brogiem/ álbo w cháłáfu z chrořtu vplećioným było/ y głowie wiátr z kurzáwą záváđzi *Oczko* 26v; *SkarŻyw* 403 [2 r.]; *GórnRozm* M; *Calep* 947a; *GostGosp* 32; *WujNT Act* 28/3.

W charakterystycznych połączeniach: chrost brzoowy (2), dębowy, sosnowy, suchy (2), wierzbowy.

Szereg: »chrosty i gałęzie« (1): Tego czáfu miářta ich obronne opuřczone będą/ iáko chrořty y gałęzie opuřczone przed řyny Izráelřkimi [sicut derelictio rami et frondis, quos dereliquerunt a facie filiorum Israel] *BibRadz Is* 17/9.

a. Szalas stawiany przez Żydow na święto Kuczek (3) : A gdy przyřzedł czas kuczkom/ to ieřt/ gdy pod chrořtem fiedzą *BielKron* 97, 39, 465.

Synonimy: rokicina; 1. ciernie, krzak, krzewie, krzewina, zarořle; 2. okrzes.

Cf **[CHROŚCIE]**, **[CHROŚCIEC]**, **CHROŚCINA**, **[CHROŚCINIEC]**, **CHROŚLINA**, **CHROŚNIAK**

MM